

és gombamód hoztak létre és virágoztattak fel szélsőjobboldali politikai mozgalmakat és pártokat. Bőkezűen pénzelték egy sor napi- és hetilapot, például az *Új Magyarországot*, a *Magyarságot*, a *Virradatot*, a *Magyar Futárt*, a *Nemzetőr*t, az *Összetartást* és a *Pesti Újságot*, amelyek mind az antiszemizmus mérgét csepegtették az olvasóikba. E lapok riporterei, szerkesztői, köztük Milotay István, Rajniss Ferenc, Rupprecht Olivér, Fiala Ferenc, Vajta Ferenc, Bornemisza Gábor és Maróthy Károly, tüzes náci-barát és antiszemita uszításban tobzódtak, mérgezték a magyar közvélemény lelkületét, és előkészítették a talajt azokhoz a zsidóellenes intézkedésekhez, amelyekre 1944-ben, az ország német megszállását követően kerítettek sort.⁴⁵ Vezető szerepük volt abban is, hogy eszmei munícióval látták el és segítették a legkülönbözőbb szélsőjobboldali mozgalmakat és pártokat.

Gömbösnek nem adatott meg, hogy megélje a fasiszta állam kiépülését, saját szociális programjának beteljesedését, és hogy leszűretelje saját németbarát politikájának termését. Akut vesebajban szenvedett, és az döntötte őt sírba. 1936. szeptember 3-án utazott gyógykezeletés céljából Münchenbe, október 6-án meghalt. Addig azonban feltehetőleg elégtelennel töltötte el, hogy a belpolitikában Magyarország sorsát a szélsőjobboldali, a külpolitikában a náci Németországgal kötött szövetség útjára vezette.

Szélsőjobboldali pártok és mozgalmak felemelkedése

A jobboldali erők összetételét és politikáját jellemző kettősség Gömbös kormányzásának utolsó éveiben ismét előtérbe került. Ezek a bécsi és szegedi ellenforradalmi csoportok (lásd az 1. fejezetet) a bethleni konszolidáció idején fokozatosan átrendeződtek, de nem olvadtak össze, közös célkitűzéseik ellenére is alapjában szemben álltak egymással.

A bécsi frakció liberális-konzervatív arisztokrata és dzsentrí tagjai úgy tudtak vezető szerepre szert tenni és irányító pozíciókat megőrizni az államgépezetben, hogy megszerezték a szegedi csoport vezéralakjainak, Horthynak és Gömbösnek a támogatását. A szegedi csoport szélsőjobboldali frakciója viszont zömmel olyanokból állt, akik nem tudtak megbirkózni a gazdasági válsággal, és az idő múlásával egyre agresszívabbá váltak, és elszántan követelték az ország nemzetiszocialista mintájú átforgatását és Magyarország szilárd hűségét a Harmadik Birodalom iránt. A magyarországi jobboldal hangadó és ellenzéki szárnya megegyezett a keresztény nemzeti, hazafias alapon nyugvó revíziós politika folytatásában, a bolsevizmus elleni harcban, de abban lényegesen különböztek, hogy míg a hangadó és uralkodó irányzat viszonylag mérsékeltebb, félfá-